

KAMRAN İMANOV

**ÖZ-ÖZÜNÜ TƏKZİB EDƏN
«ERMƏNİÇİLİYİN MÜƏLLİF
HÜQUQU»**

Bakı – 2018

Kamran İmanov,

Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri.

Öz-özünü təkzib edən “erməniçiliyin müəllif hüququ”.
Bakı, 2018

Bu kitabça Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Kamran İmanovun 21 aprel 2015-ci il tarixində Müəllif Hüquqları Agentliyinin keçirdiyi 23 aprel – Ümumdünya kitab və müəlliflik hüququ gününə həsr olunmuş “Müəllif və riyakarlıq, kitab və yalan (erməni tarixi saxtakarlıq silsiləsindən)” mövzusunda konfransda etdiyi çıxış sözü və “Öz-özünü təkzib edən “erməniçiliyin müəllif hüququ” adlı prezentasiya əsasında hazırlanmışdır.

© Azərbaycan Respublikasının Müəllif Hüquqları Agentliyi,
2015, 2016, 2017, 2018

© Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi,
2018

Mündəricat

Çıxış sözü	5
Giriş	14
I hissə. «Əcdad» axtarırları və saxtalaşdırmaları (İncil fırlıldaqları)	17
II hissə. «Tarixi vətən» axtarırları və saxtalaşmaları	22

ÇIXIŞ SÖZÜ

Hörmətli xanımlar və cənablar, dəvət olunmuş qonaqlar və media nümayəndələri!

23 aprel – Ümumdünya Kitab və Müəlliflik Hüququ Günü UNESCO tərəfindən elan edilən və 1995-ci ildən başlayaraq, təntənəli qeyd olunan əlamətdar bir tarixdir. Azərbaycan Respublikası 1997-ci ildən başlayaraq, 19 dəfə bu günün qeyd olunmasını ənənəyə çevirib və bu münasibətlə ölkəmizdə müxtəlif tədbirlər keçirilir. Bunun da səbəbi bəllidir: çap sözü olan kitabın və müəllifliyin tarixi elə bəşəriyyətin tarixidir. Çünki kitab yalnız fiziki obyekt deyil, bəşəriyyətin ən dahi ixtirasından biridir, zaman və məkan sərhədlərini aşan ideyalar, biliklər mübadiləsi mənbəyidir. Çünki yaradıcılıq və müəlliflik insanlara məxsus olan ən bənzərsiz təbii resursdur.

Azərbaycan xalqının əlifba və yazı, müəllifləri və əlyazmaları, kitab və adət-ənənəsində əks olunmuş müəlliflik hüququnun zəngin tarixi vardır. 12 min il tarixi olan Qobustan qayaüstü yazıları və rəsmləri dediklərimə dəlalət edir, təxminən 1.5 min illik tarixi olan Ana kitabımız Dədə Qorqud əlyazmaları, dahi Nizami və Füzuli yaradıcılığı, böyük Tusinin min ildən artıq kitab-dərslikləri söylədiklərimin əyani rəmzidir, Azərbaycan müəlliflərinin, ozan-aşıqlarının kəşf etdiyi və bütün Şərqə yayılan “tapşırımları”, Azərbaycan hökmdarları tərəfindən sifariş olunan və himayəsi ilə hazırlanan dünya şöhrətli əsərlər, xəttat və kitab emalatxanaları ilə ucalıq gətirən şəhərlərimiz dediklərimizin təsdiqidir.

Hörmətli dostlar!

Bugünkü konfransın mövzusu «Müəllif və riyakarlıq, kitab və yalan» təsadüfi deyil: erməni tarixi saxtakarlıqları silsiləsindən Agentliyin keçirdiyi növbəti tədbiri olaraq, erməni mifomaniyasını tarixi sübutlarla, elmi dəlillərlə və

danılmaz faktlarla ifşa etmək missiyasını davam etdirən yığıncaqdır.

Düşünürəm ki, çoxlu sayda erməni və erməniçiliyin sifarişi ilə yazıldığı muzzdu xarici müəlliflər tərəfindən yayılmış «əsərləri» riyakarlığa əsaslanaraq tarixi saxtalaşmaya yol açır, dərc olunan kitab və məqalələrə çevrilərək, dünyaya yalan toxumu səpir, beynəlxalq ictimai rəyi çaşdıraraq, uydurmaları qəbul etmək qarşısında qoyur. Doğrudan da hər şey kitabdan başlayır və hər şey kitabdadır. Ancaq yalan yayan kitablarda yox. Uydurmalar isə qəbul edilmədiyi halda «çox əzabkeş» xalqın millətçiləri aqressiya və terrora əl atırlar.

Tanınmış avstriyalı tarixçi Erik Fayql «Erməni mifomanıya» kitabında yazdığı kimi «...Erməni terrorizminin kökləri tarixə yanlış baxımdan irəli gəlir... Müasir erməni terroristlərin unikalığı ondadır ki, tarix (daha doğrusu tarixə öz baxışı) onlar üçün yeganə bəraətdir». Odur ki, «insanlıqdan uzaq əməllərə bəraət qazanmaq məqsədilə tarixin yenidən yazılması terrorçuluğun unikal xüsusiyyətidir». Bəli, bu həqiqətən belədir. Siyasi mifologiya və tarixi uydurmalar, digər xalqın torpaqlarına və mədəni irsinə iddialar, etnik təmizlənməyə və ksenofobiyaya çağırışlarla dolu kitablar nəinki mədəni mübadilənin, qarşılıqlı zənginləşmənin əksinə işləyir. Yalanla dolu kitablar savaşı və terrora yol açır.

Bədnam qonşularımızın millətçi müəllifləri tərəfindən yazdığı kitablar bu qəbiləyəndir. Burada məşhur Lixtenberqin sözlərini xatırlatmaq istəyirəm: “İnsanlar necədir, yazdığı kitablar da elədir”. Tarixin ermənisayağı “yeniləşməsi” çoxlu «erməni yadelli nağıllarına», maddi və qeyri-maddi irsimizlə bağlı saxtakarlıqlara və uydurmalara, xalqımıza məxsus olan və ermənilər tərəfindən özünü-nükləşdirilən folklorumuza, erməni etnosunun əməyi,

intellekti olmayan və mentallığına sığışmayan hər şeyə aiddir.

Bununla belə, ermənilər folklor yaradıcılığının bir növünə - mif yaradıcılığına çox meyllidirlər. Bu, doğrudan da, “milli istedadır”, istər “Böyük Ermənistan”, yaxud “böyük erməni mədəniyyəti”, istərsə də sivilisasiyanın erməni ilk ocağı haqqında miflər, “erməni genosidi”, yaxud Azərbaycanda ermənilərin hüquqlarının pozulması haqqında miflər olsun. Və əlbəttə ki, bu, Cənubi Qafqazın, ilk növbədə Azərbaycanın bütün mədəni irsinin “ağıllı ermənilər”dən başladığı barədə mifdir. Erməni miflərini saymaqla qurtarmaz. Onların hamısı məqsəd quruluşuna və praktiki təyinatına görə birləşərək, siyasi mifologiya kateqoriyasına aid olur. Erməni etnik aləminin mənzərəsinin bir hissəsi olan məhz bu mifologiya xarici reallığın və buradakı əxlaq mexanizminin erməni etnosu tərəfindən qavranılması üsulunu müəyyən edir. Fikir verin. Bir neçə müasir politoloqların, o cümlədən S.B.Luryenin araşdırmalarına əsasən, digər xalqlardan fərqli olaraq, erməni siyasi düşüncəsinin xüsusiyyəti geosiyasi xarakter daşıyaraq, ermənilərin yaşadığı yerlər əsasında müəyyən coğrafi xəritə qurmaq və yaşadığı yerləri özləri üçün növbəti “Ermənistan” adlandırmaqdan ibarətdir.

Elə erməni alimlərin etirafına əsasən, ermənilər hazırda etno-konfessional cəhətdən fərqlənən 11 subetnik qruplar təşkil edir və əlavə edim ki, 28 “Ermənistan” hesablanaraq mümkündür. Sual əmələ gəlir: hansı “Ermənistanın tarixi”ni yazarsan? Odur ki, avtoxton xalqlardan fərqli olaraq, erməni alimləri “Ermənilərin tarixi”ni, bir sözlə, etnosun tarixini yazmaq məcburiyyəti qarşısındadırlar, ya da “Hayastan” adlı ölkəsi olmayan mifoloji Hayların tarixini yazırlar və burada digər xalqların ərazisindən və tarixindən söhbət açırlar. Bu mifologiya “böyük torpaqlar” stereotipini və qonşulara qarşı ərazi iddialarını bir-birinə

bağlayır, məhz bu mifologiya qonşuların mədəni irsinin mənimsənilməsinə təbiilik verir, hətta üstəlik, “legitimlik” gətirir. Nəhayət, məhz bu, erməni xadimlərinin – istər siyasətçi, istər alim, istərsə də kütlə olsun, əxlaqını təyin edir. Ermənilərin “müstəsnalığı” haqqında yaradılmış mif və xarici aləmə qarşı “əzabkeşlik” tezisindən irəli gələn ambisiya və iddialar erməni düşüncəsində təbii olan adillik rolunu hər cür aradan götürməyə çalışır, ermənilərin “xüsusi missiya”sının irəli sürülən stereotipi isə beynəlxalq hüququn müasir sülh quruculuğunun təməl daşı kimi tanınmasına mane olur.

Hörmətli dostlar!

Azərbaycan xalqının mədəni irsinin yüz illər boyunca ermənilər tərəfindən «Gəldim, gördüm,... mənimsədim» prinsipi üzrə oğurlanması onların torpaqlarımıza olan ərazi iddiaları ilə sıx bağlıdır. «Böyük Ermənistan» haqqında mifin reanimatorlarının niyyətləri kifayət qədər aydındır: gəlmə etnos olan ermənilər onlara məxsus olmayan torpaqlara aid ərazi iddialarının «əsaslandırılmasını» həmin torpaqların həqiqi sakinlərinə məxsus olan maddi və qeyri-maddi irsin qavranılması, mənimsənilməsi və erməniləşdirilməsi ilə əlaqələndirirlər. Ermənilərin əqli və maddi-mədəni oğurluqları tarixi-coğrafi uydurmalarla, özlərinə yalançı tarix formalaşdırmaqla və əlbəttə ki, Azərbaycanın və bütövlükdə bölgənin tarixini təhrif etməklə “dada gətirilir”.

Cənab Prezident İlham Əliyev 10 aprel 2015-ci il Nazirlər Kabinetinin iclasında qeyd etdiyi kimi “Mən bunu dəfələrlə demişəm, bizim cəmiyyətimiz xüsusilə gənc nəsil heç vaxt unutmamalıdır ki, Ermənistan dövləti tarixi Azərbaycan torpaqları üzərində qurulub. Bu bizim tarixi dədə-baba torpaqlarımızdır. Bütün toponimlər Azərbaycan mənşəlidir. Bunu bilmək üçün XX əsrin əvvəllərində çar Rusiyasında tərtib olunan xəritələrə baxmaq kifayətdir.

Orada bir dənə də erməni toponimi tapmaq mümkün deyil. Ermənistanda bütün kəndlərin 80 faizi Azərbaycan mənşəli adlar daşıyır. Yəni, bu, bizim tarixi torpaqlarımızdır və biz mütləq o torpaqlara qayıdacağıq. Başqa cür mümkün deyil. Bu, bizim strateji hədəfimizdir və biz bu hədəfə çatmaq üçün çalışırıq, çalışacağıq”.

Dövlət başçımızın dediyi kimi, “Ölkəmizin ərazi bütövlüyü başqa ölkələrin ərazi bütövlüyündən az əhəmiyyət daşımır. Əgər Qərb dünyası postsovet məkanında münaqişələrin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmasını tələb edirsə, bizim münaqişə də öz həllini bu prinsiplər üzərində tapmalıdır. Amma bizə gəldikdə görürsünüz ki, münasibət fərqlidir. Bu, riyakarlıqdır, ikili standartlardır, ədalətsizlikdir”.

Bəli, bu riyakarlıq və ikili standartlar işğalçı dövlətə dolayısı yolla dəstəkdir. Lakin bunlara baxmayaq, işğalçı dövlət torpaqlarımızı boşaltmalıdır. Liberalizmin və liberal hüququnun banisi İyeremiya Bentaminin sözü ilə desək, “prinsiplərə riayət etməkdən imtina edən xalqlar gec-tez gücə tabe olmalıdırlar”. O ki qaldı erməni miflərinin dəstəklənməsinə, Erik Fayqlın sözlərinə diqqət yetirək: «Tarixi həqiqət axtarışlarına qədim rəvayətlərlə tarixi faktların qarışması, daha pisi isə bunları bir-biri ilə dəyişik salmaqdan ən böyük zərbə təsəvvür etmək çətindir. Siyasəti və terroru dəyişik salanda bu cür səhvə yol verirlər. Belə qarışdırmalar o zaman ortaya çıxır ki, ümumi maraqlar ətrafında birləşmiş qruplar (nadir halda sülhpərvər olan) özlərinin «tarixi vətənlərinə» hüquqlarını irəli sürürlər. Bu cür «tarixi tələblər» həmişə öz-özlüyündə savaşı, ən azı onun eybəcər forması olan terrorizmə gətirir».

Hörmətli dostlar!

Müəllifi və Yaradıcısı Ulu öndər Heydər Əliyev olan müasir milli müəllif-hüquq sistemimiz 1993-cü ildən başlayaraq, böyük inkişaf yolu keçmişdir. Müstəqil Azərbaycanca-

nın əqli mülkiyyət üzrə 1996-cı ildə qəbul olunmuş ilk «Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında» Qanunu ölkəmizin əqli mülkiyyət sisteminin beynəlxalq sistemə inteqrasiyasına yol açdı.

Eyni zamanda Ulu öndərin tövsiyələri sayəsində Avropa məkanında ilk dəfə olaraq, Agentlik tərəfindən hazırlanmış «Azərbaycan folklor nümunələrinin qorunması haqqında» Qanun layihəsi 2003-cü ildə qəbul edilmiş və Heydər Əliyev tərəfindən imzalanmışdır. 2002-ci ildə isə «İnteqral sxem topologiyalarının hüquqi qorunması haqqında» Qanun qüvvəyə mindi.

Cənab Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına əsasən, sadalanan Qanunlarda müasir dəyişikliklər və əlavələr aparıldı. Bununla yanaşı, müəllif-hüquq qanunvericiliyi zənginləşərək, 2004-cü ildə «Məlumat toplularının hüquqi qorunması haqqında» Qanun, 2012-ci ildə isə «Əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı və piraçılığa qarşı mübarizə haqqında» Qanun qəbul olundu.

Hörmətli yığıncaq iştirakçıları!

20 illik böyük inkişaf yolu keçmiş Azərbaycan müəllif-hüquq sisteminə dövlət başçısı qiymət verərək, sahə mütəxəssislərini orden və medallar ilə təltif etmiş, Azərbaycan Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının (ÜƏMT) rəhbər Koordinasiya Komitəsində təmsil olunmuş və bizim nümayəndə MDB ölkələrindən ilk dəfə olaraq ÜƏMT-nin «Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsi»nin Assambleyasının sədri seçilmişdir.

Dünya İqtisadi Forumunun rəqabətqabiliyyətliliyi ilə bağlı müvafiq Hesabatlarında göstəriləyi kimi, əqli mülkiyyətin qorunmasında Azərbaycan institutları MDB məkanında 2013-2014-cü illərin Hesabatına əsasən, şərhətsiz lider mövqeyindədir.

Hal-hazırda Müəllif Hüquqları Agentliyi tam kompüterləşmiş, tərkibində müasir texnologiyaları və avadanlığı,

SMART-təlim distant sistemi, müasir Hüquqların Təminatı Mərkəzi və rəqəmli hüquqların idarə olunması Xidməti, yeni tələblərə uyğun olan mətbəə ilə təchiz edilmiş və “Elektron Hökumət” portalına qoşulmuş və 5 növ elektron xidmətlər həyata keçirən dövlət orqanıdır.

Beləliklə, Ulu öndər tərəfindən bünövrəsi qoyulan və dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin düşünülmüş davamçılıq siyasətinin nəticəsi kimi Azərbaycanın müəllif-hüquq sistemi beynəlxalq ekspertlərin rəyinə əsasən, MDB məkanında ən inkişaf etmiş nümunəvi sistem kimi qəbul edilmişdir. Bu sistemin gələcəyi Prezident İ.Əliyev tərəfindən imzalanmış «Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış Konsepsiyası»nda özünəməxsus yeri mövcuddur, əqli mülkiyyət prioritet istiqamət kimi qəbul edilmiş və həmin unikal sənədin 6 bəndində əqli mülkiyyət sisteminin qarşısında qoyulmuş mühüm vəzifələr öz əksini tapmışdır.

Hörmətli yığıncaq iştirakçıları!

Qarşımıza bir sual qoyaq: nə üçün Azərbaycana qarşı törədilən ədalətsizliyə beynəlxalq ekspertlər susur? Səbəbini dövlət başçımız Novruz bayramı münasibətilə keçirilən ümumxalq şənliyindəki nitqində aşağıdakı sözlərlə dünyaya çatdırmışdır:

«Bu gün dünyada beynəlxalq hüquq işləmir, beynəlxalq müqavilələr, sadəcə olaraq, kağız parçasıdır, heç bir dəyəri yoxdur. Kimin gücü var o müqavilələrə məhəl qoymur. Yəni dünyada yeni bir dövr başlayıbdır, bunu biz bilməliyik. Bu dövrü biz başlamamışıq. Biz həmişə beynəlxalq hüquqa əsaslanmışıq və bütün siyasətimizi belə qurmuşuq. Öz səsimizi ucaltmışıq ki, nə üçün BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri icra edilmir. Orada birbaşa yazılıb ki, Azərbaycan torpaqları işğaldan qeyd-şərtsiz və dərhal azad edilməlidir. Yəni beynəlxalq hüquq, sadəcə olaraq, güclü dövlətlər üçün bir alətdir ki, güclü olmayan dövlətləri nəyə isə məcbur etsin. Amma onların özləri

üçün beynəlxalq hüquq heç bir şeydir. Bunu biz görürük, bunu görməyən yoxdur”.

...«Əfsuslar olsun ki, bu gün dünya siyasətində beynəlxalq hüquq yox, riyakarlıq, ikili standartlar, ayrı-seçkilik, irqçilik, islamofobiya, ksenofobiya hökm sürür. Budur bugünkü reallıqlar. Ona görə də biz buna hazır olmalıyıq və biz hazırıq».

Bəli, biz buna hazırıq və yeri gəlmişkən, liberal dəyərlərdən dəm alanlara böyük fəlsəfəçi-liberal, Nobel laureatı Fridrix fon Xayekin sözlərini xatırladıq: «İnsanları cəmləşdirən, həyatını mümkün edən onların fəaliyyətinin nizamlanmasıdır, vərdislərinin düşünülmüş qayda-qanunlarla əvəz edilməsi və hüquqi normalara riayət edilməsidir».

Hörmətli yığıncaq iştirakçıları!

Bugünkü reallıqlar da belədir, yaxın keçmişin reallıqları da erməni uydurmalarına münasibətdə riyakarlıq əsasında qurulmuşdur. Odur ki, cənab Prezidentin dediği kimi, «Hər yerdə ədalət olmalıdır – cəmiyyətdə, ailədə, beynəlxalq münasibətlərdə. Ədalət pozulduqda hər şey pozulur, inam pozulur. Sanki dünyada yeni bir dəyərlər sistemi formalaşır. Ədalət əvəzinə qeyri-ədalətli yanaşma, bərabərlik əvəzinə qeyri-bərabərlik, düzgünlük əvəzinə riyakarlıq, yalan. Bax, biz buna qarşı mübarizə aparırıq».

Dövlət başçısı qeyd edir ki, erməniçiliyin bizə elan olunmuş informasiya savaşına qarşı çıxmaq mübarizəmizin vacib tərkib hissəsidir.

Qarabağ və ətraf regionların işğalçılarının təbliğat məşininin əsas tezislərinə uyğun olaraq, Azərbaycana qarşı formalaşdırılmış informasiya müharibəsi son illər daha həyasızlıqla həyata keçirilir və bu, Azərbaycan torpaqlarını işğal etmiş dövlətin aqressiv mahiyyətinin üstünə pərdə çəkməyə xidmət edir. Bu müharibə beynəlxalq

ictimai fikri çaşdırmaq arzusundan doğmuş və erməniçilik obrazının “olduğu kimi yox, istədiyi kimi görünmək” prinsipi üzrə formalaşdırılması niyyətini güdür. Elə bu səbəbdən də, yalan və saxtakarlıq, ikiüzlülük və riyakarlıq bizə qarşı başlanmış informasiya müharibəsinin daimi yol yoldaşları olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev informasiya və əks-təbliğat işinin qurulmasında bu amilin nəzərə alınmasına, dünya ictimaiyyətinin və siyasi dairələrin diqqətini cəlb etmək üçün daha genişmiqyaslı və müntəzəm tədbirlərin həyata keçirilməsinə çağırılmışdır. Yalnız Azərbaycan xalqının müdafiəsi naminə deyil, bütövlükdə saxta erməni təbliğatını ifşa etmək vəzifəsi qoyulmuşdur. “...Biz təbliğat hücumuna keçməliyik” (cənab Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikası diplomatik xidmət orqanları rəhbərlərinin ikinci müşavirəsindəki nitqindən, 14 avqust 2006-cı il).

Cənab Prezidentin tapşırığına riayət edərək və Ulu öndərin «Azərbaycan xalqının mənəviyyatına, milli qururuna və mənliyinə yönəlmiş böhtanlara» biz qiymət vermək borcunu tarixin hökmü kimi qəbul edirik» sözlərini yaddaşımıza həkk edərək, erməni yalanlarını ifşa etdiririk və etdirəcəyik.

Erməniçilik həmişə özünə xas olan niyyət və məqsədlərini böyük “ustalıqla” rəqibinin ayağına yazmışdır. Odur ki, riyakarlığı rədd edərək və ədaləti əsas götürərək, Məlevillin “Avropanın gələcəyi üçün olduqca ağır nəticələr vermək riski olan erməni təbliğatının özbaşınalığının qarşısını almaq üçün bütün sağlam düşüncəli adamların ona reaksiya göstərməsi “zəruriliyi” ilə bağlı məşhur devizinə cəlb olunmasına çağırırıq.

Təşəkkür edirəm!

Öz-özünü təkzib edən “erməniçiliyin müəllif hüququ”

GİRİŞ

1. **Erməni kilsəsi, erməniçilik və muzzdlu xristian tarixçilərin günümüzə qədər saysız kitablarda «əcdad» və «vətən» axtarışları.**

Hər bir xalq öz tarixinə malikdir, hətta inandığı cəfəngiyat, əfsənəvi uydurma və mifologiyaya əsaslanan halda, lakin bir şərtlə ki, bu tarix başqa xalqların qədim keçmişinə yırtıcı yanaşmasın, onu təhriş edib qidalanmasın, qarət edib saxtalaşdırməsın. Əks halda belə tarixi qələmə alan

müəllifin riyakarlığı kitabın yalan mənbəyinə çevrilməsidir.

2. **1500 illik Kilikiya kilsəsi yazılarından başlayaraq erməni tarixi uydurmalarının «qızıl dövrü» - 1717-ci ildə Venetsiyada Müqəddəs Lazar katolik monastırının mxtaristlər tərəfindən əldə edilməsindən («Bazmaveb» = «Çoxdilli jurnal»ın dərc edilməsi) və 1811-ci ildə Vyanada 2-ci mərkəzin təşkilindən («Xandes Amsosiya» jurnalı) başlanır.**

Bununla, kilsə sifarişi ilə kilsə keşişlərinin uydurma tarixi kitablarının nəşri, digər xalqların qədim incilərinin redaktəsi, tarixi saxtalaşdıran məqalələrin qələmə alınması sürətlənir.

Nəticədə: Hay Erməniyə, Hayastan – Armeniyaya çevrilir, «Böyük Armeniya» xülyası yaranır, çağdaş erməni xalqının «baba evi – ata yurdu» türk özüülü üzərində «inşa» edilir.

Misallar:

- a) «Böyük Armeniya» fırıladağında M.Xorenski yazdığı kimi rəvayət çarlarından Artəşes adlısının birisi «Atropatena əsilzadəsi, Mar-Maday nəsilisi, digəri – parf-sak türk soyköklü idilər». Lakin bir qərb alimi ermənilərdən soruşmur ki, nə cür türk əsilli şəxsləri, M.Xorenski özünü təkzib edərək, erməni çarları sırasına daxil edib.
- b) «Erməni xalqının tarix»ini yazan muzdlu müəllif Morqan deyir: «... «Böyük Armeniya» ilə əlaqədar bircə kitab belə xatırlamıram».
- c) II Tıqranın şəxsində yazılan «Böyük Armeniya» əsərinin muzdlu müəllifi Mommsen dolaşığa düşərək, həmin etirafla çıxış edir.

Bu da

**«öz-özünü təkzib edən erməniçilik müəllif
hüququnun nümunələridir»**

3. **Cənab Prezident İlham Əliyevin Novruz bayramı münasibətilə ümumxalq şənliyindəki nitqindən sözlər yerinə düşərdi: «Əfsuslar olsun ki, bu gün dünyada beynəlxalq hüquq yox, riyakarlıq, ikili standartlar, ayrışçılıq, irqçilik, islamofobiya, ksenofobiya hökm sürür».**
4. **Erməni tarixi mifologiya XIX əsrin axırından başlayaraq XX əsrin sonlarına qədər 4 saxtalaşdırma mərhələləri keçmişdi:**
  - a) Qafqaza aidiyyəti olmayan və özünü Qafqaz dünyasına qarşı qoyan – Qafqazın qeyri-avtohton Kiçik Asiya vətəni olan ilk ari xalqı;
  - b) Balkandan miqrant olan və eyni zamanda Anadolunun avtohtonu kimi çıxış edən xalq;

c) Anadolu və Cənubi Qafqazın avtohtonu olan xalq;

d) Ermənistan ilk dövlətçilik ənənəsinin banisi, ilk hind-avropa xalqlarının beşiyi, ilk xristian ölkəsi, ilk yazı və əlifba sahibi və «Böyük Armeniya» ərazi-sindəki mədəni irsin «əsl» yiyəsi.

Bu mərhələlərin hər biri özünəməxsus saxtakarlıq, uydurma və fırıl-dağa əsaslanır.

Bu prezentasiyada «**əcdad**» və «**tarixi vətən**» axtarışlarını və saxtalaşdırmalarını açıqlayacağıq.

I hissə

«Əcdad» axtarışları və saxtalaşdırmaları (İncil fırlıdaqları)

1. «Erməni tarixinin atası» M.Xorenskinin erməni soykökü ilə bağlı İncil fırlıdaqları və tərcüməçi N.Eminin Xorenskinin tərcümeyi-halı saxtakarlıqları.

1.1. M.Xorenski hansı (V, VI, ... , X) əsrin, yoxsa anonim müəllifidir və onun tarixçi keyfiyyətləri:

- ✓ M.Xorenskinin yazdığı «Tarix»ə istinadlar yalnız erməni müəlliflərə məxsusdur, özü də Hay istorioqrafiyasında onun adı X əsrə qədər xatırlandırılmır;
- ✓ yazıların orijinalı yoxdur və hansı dildə (siro-arami, yunan, qədim erməni) yazıldığı bəlli deyil;
- ✓ mütəxəssislərin fikrinə əsasən, Xorenskinin əsəri V əsrdə yox, VII əsrdən tez yazılmayıb, güman ki, V əsrdə hazırlanıb və son orta əsrlərdə çoxlu redaktə edilib;
- ✓ bir sıra alimlərin fikrinə əsasən, M.Xorenski – anonim keşiş «tarixçi»dir.

Tanınmış alimlərdən sitatlar:

- ❖ **R.Tompson** (Harvard prof., XX ə.): «*Bu kompilyativ işdir və onun ən qədim tam mətni XII-XIII əsrlərə aid olaraq, şəxsi kolleksiyada saxlanılır*».
- ❖ **A.Karriyer** (tanınmış tarixçi, XIX ə.): «*Xorenskiyə inanmaq savadsızlıq və naşılıqdır, çünki onun məlumatlarının əksəriyyəti uydurmalarıdır*».
- ❖ **Lya Kroz** (Berlin, Kral kitabxanasının müdiri, XIX ə.): «*Armeniya tarixi*»nin müəllifi IX ə. yaxud X ə. yaşamışdır».
- ❖ **Qud Şmid** (görkəmli alim, «Ensiklopediya Britanik», XIX ə.): «*Armeniya tarixi*»nin müəllifi VII ə.

ortalarında yaşamış [M.Xorenski yox, K.İmanov] başqa şəxsdir».

- ❖ **E.Qibbon** (ən görkəmli tarixçi, XVIII ə.): «Xorenskidən yalnız digər qədim tarixçilərdə olanları götürmək (istifadə etmək) olar, ... onun tarixçi kimi heç bir keyfiyyətləri yoxdur...».

Erməni mütəxəssislərin etirafları:

- **Aykazyan** («Erməni tarixi», Paris, 1919): «İlkin erməni sülaləsi tarixi şəxsiyyətlərdən yox, uydurulmuş nağıllardan götürülən şəxslərdən ibarətdir, M.Xorenski özü V yüzilliyin tarixçisi deyil, o, VII ə. yaşayan saxtakar-tarixçidir».
- **Qaraqaşyan** («Şərq məsələsinin tarixi», London, 1905): «Ermənilərin keçmiş haqqında tarix və ya rəvayət kimi qəbul edilə biləcək heç bir məlumat yoxdur. Xristianlığı qəbul etdikdən sonra onlar Aykının Nuhla qohumluğunu uydurmuşlar...».
- **M.Mkryan**: «M.Xorenski adı və soyadı bir nəfər şəxsə deyil, ayrı-ayrılıqda iki nəfərə aiddir... Tam aydındır ki, daha sonrakı əsrlərdə onları [dini rəvayətləri - əfsanələri]... başqa bir müəllif qeydə almışdı...».
- **Q.Xalatyants** (tanınmış erməni alim, «Seçilmiş əsərləri», XX ə.): «Beləliklə, Xorenskiyə mötəbər tarixçi kimi etimad tamamilə qırılır və buna görə də zəruriyyət qarşısında min ildən artıq vaxt ərzində erməni tarixi ədəbiyyatında hökmranlıq edən ən etibarlı mənbələrdən birindən imtina etmək lazımdır...».

Ancaq etmirlər! «Армянская средневековая литература» (Арм. АН, 1986) yazılıb ki, «Xorenskinin əsəri ilk erməni tənqidi tarixidir və bununla milli elmi-tarixi fikrin təcridi və dünya istorioqrafiya ədəbiyyatının dahi abidələrindən biridir...».

1.2. M.Xorenski kimlərin və ya nəyin tarixini «yazıb»?

- ✓ «Orijinalın» adı qədim erməni dilindən tərcümədə «Haylar tarixi»dir;
- ✓ 1736-cı ildən (bunu N.Emin yazıb) kitabın latın dilindəki ilk Londondakı nəşrindən tərcüməni rus dilinə arxidyakon İosif Ovanesov edib və 1809-cu ildə Sankt-Peterburqda buraxıb. Adı dəyişdirilərək «Armenlər tarixi»;
- ✓ Ermənişünas-keşiş N.Eminin ikinci tərcüməsi 1858-ci ildə rus dilində nəşr edilir və artıq «Armeniya tarixi» adı ilə;
- ✓ Növbəti nəşr N.Eminin redaktəsi (qeydlər və əlavələrə) 1865-ci ilin Mxitaristlər tərəfindən hazırlanmış Venetsiya nəşri əsasında aparılır və 1893-cü ildə N.Eminin ölümündən sonra dərc olunub (saxta «Ermənistan tarixi» əmələ gəlir).

Beləliklə, haylar haqqında tarix uydurulmuş ölkə tarixinə çevrilir və zamana uyğun olaraq (1828-ci ildən sonrakı dövr) mxitaristlərin «Qafqaz evi» inşa etmək kimi məkrli niyyətinin məhsuludur.

Haşiyə:

Maraqlısı odur ki, N.Emin «Armeniya tarixi»nə qoşulmuş 1762-ci ildəki Venetsiyanın M.Xorenskinin adı ilə verilmiş «Coğrafiya» ilə birgə çap etdirir («Armeniya tarixi» - V ə., «Coğrafiya» - VII ə.): bu da erməniçiliyin öz-özünü təkzib edən müəllif hüququnun bariz nümunəsidir.

1.3. Tərcüməçi N.Eminin saxtakarlıqları:

- ✓ Emin «qədim Şərqi bir nömrəli tarixçiləri sırasında dayanan» M.Xorenski adı «qədim və yeni dövr» həmvətənləri arasında geniş yayılsa da, onun tərcüməyi-halı yazılmadığına görə anonim «günah-

karları» qınayır və **növbəti uydurma** – Xorenski-
nin «CV»-ni tərtib edir;

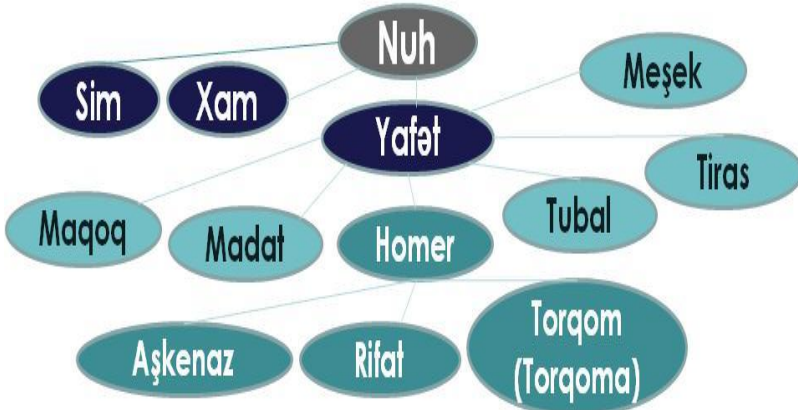
- ✓ 1858-ci il nəşrindəki «Ön sözdə» N.Emin qeyd edir ki, M.Xorenski haqqında «Kiçik oçerki» Xorenski-
nin özü haqqında əsərlərindən götürür.

Suallar:

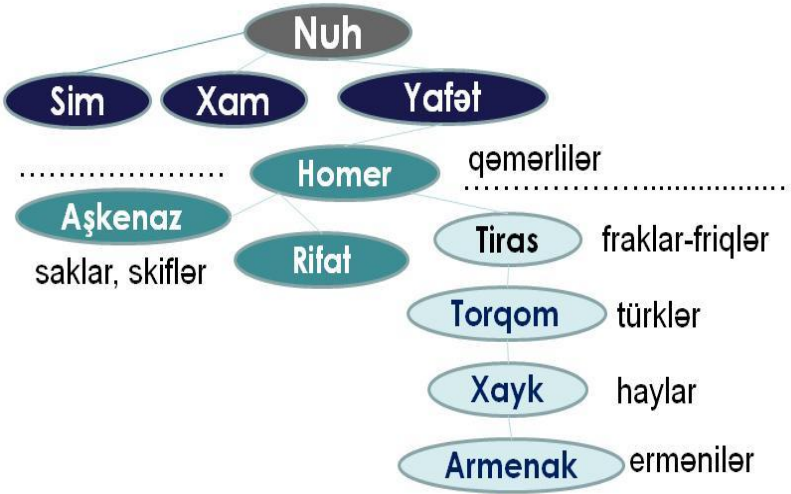
- Hansı olmayan əsərlərdən söhbət gədir?
- Artıq 1300-cü il tərcümeyi-halı olmayan «tarixçi-
nin» 1858-ci ildə həyatı haqqında oçerki yazmağı-
nın səbəbi nədir?

1.4. İncilin erməni variantı və fırlıdaqların məkrli niyyəti:

Xalqlar cədvəli (İncil)

Xorenskinin «dəyişiklikləri»

- Hayk və Armenak fantomları yaranır;
- Torqom (Homerin oğlu) Homerin nəvəsinə çevrilir;
- Tiras (Yafətin oğlu) Homerin oğlu, Yafətin nəvəsinə çevrilir.

Səbəblər:

Fantomlar Hayk və Armenak vasitəsilə:

- İncilin nüfuzundan istifadə edərək İncildə göstərilməyən şəcərə qollarını doldurmaq;
- hayları armenlərə çevirmək (armenlər hayların törəmələridir);
- friqlərlə qohumluğu saxlamaqla, sakların və türklərin kökü ilə qohumluq etmək (Kiçik Ərsaklar və Ərməniyyə ilk Sak çarı Skaordi oğlu).

II hissə

«Tarixi vətən» axtarışları və saxtalaşmaları

1. Herodotun ermən saxtalaşdırması («friqdən» – haya, haydan – erməniyə).

1.1. «Erməni xalqın əsli nədir, necə və nə vaxt, haradan və hansı yollarla o buraya gəlib? ... Bizim əlimizdə bunları sübuta yetirən aydın və dəqiq dəlillər yoxdur» (akademik M.Abeqyan).

1.2. «Makedoniyalıların sözüne görə friqlər Avropada onlarla yanaşı yaşayanda briq adını daşıyırdılar. Asiyaya köçəndən sonra yurdlarının dəyişməsilə birlikdə adlarını da Friqə (Friqlər) dəyişdirdilər. Arminiyalar isə Friqlərin kolonistləri kimi həmçinin yaraqlanmışdılar...» (Herodot 7.73).

- «Yunanlar ermənilərin qatı düşmənləridir. Bizi görəndə işkil, yəni it qışqırdılar, əgər bizdən biri qab-qacaqdan yeyib-içsə, onu, dəyərli də olsa, dərhal sındırırdılar» (Erməni keşişi Simeon Lexatsi).

Qeyd: «işkil» = «səllim itlər» = «sahibsiz, əcdadı və yurd-yuvası bəlli olmayan, hansı qapıda sümük atsalar əzişdirilənə qədər orada yerini rahatlayan» **itlər**.

1.3.

- «Xorde xas, inde kas» = «Harada çörək varsa, orada vətən var» (erməni folkloru);
- «... Erməni vətənpərvərliyi yalnız yaşadıkları yerlə bağlıdır» (Gevork Aslan);
- «[ermənilər] çox məharətlə öz yaxınlarını sataraq, güclülərə qulluq etmişlər» (K.Patkanov).

Ancaq: m.o. VII ə. Qəmərələr Frigiyaya son qoydular və bununla «friqi-erməni» qohumluğu əhəmiyyətini itirdi.

- Akad. Marr: «... Erməni xristianlığın ortodoks dövrünə qədər ermənilərin milli adı olmamışdır».

1.4. İlk, sovet dövründən öncəki erməni araşdırmaları aşağıdakı uydurmalara əsaslanırdı:

- ermənilər ilk arilərdir, hind-avropalıların vətəni Ermənistanıdır (Kiçik Asiya) – (Ter-Qreqor, 1897-ci il, Qabrielyan, 1918-ci il, Aslan, 1920);
- ilk şəhər mədəniyyətini və ilk dövlətçilik ənənəsini ermənilər Van gölü ətrafında yaradıblar;
- ermənilərin gəlmə friqlərə aidiyyəti yoxdur, bununla belə Nairi-Urartu və Xetlərin mədəniyyəti erməni irsinə əsaslanır (Sandalciyan, 1917).

Bunların əsasında duran siyasi motiv – Türkiyə torpaqlarına olan iddialardır.

2. Haylar və Hayastan ermənilərin milli və ölkə adının əmələ gəlməsi fırlıdağı.

2.1. Qr. Kapantsyan ermənilərin «hay» milli adlarını m.o. V ə. yarandığını göstərməyə çalışır və M.Xorenskinin İncildəki «Hayk» uydurmasını əsas götürərək, lakin mifik Haykstandan imtina edərək, Kiçik Asiyadakı «Hayasa» dövlətini haylaşdırır;

2.2. İlk sovet illərində erməni araşdırmaları yəni «miqrasiya konsepsiyası bərpa olunur, Kür-Araz ovalığı Ermənistanın özəyi kimi təqdim edilir, Qarabağın tarixi erməni koloniyası kimi və albanların erməniləşdirilməsi göstərilirdi»;

2.3. Saxta «erməniləşdirilmiş Hayasanı Friqlərlə gələn erməniləri bir məxrəcə gətirmək və bununla «gəlmə» və «avtoxton» xalqı «yaratmaq» üçün aşağıdakılar edilmişdi:

- Hayasa ölkəsinin əhalisi bugünkü ermənilərə heç bir aidiyyəti olmayan yerli xalq idi: odur ki, onları

- kağızda «erməniləşdirib» çağdaş ermənilərin «avtohton kökünün» qurulması üçün istifadə etdirilir;
- Digər tərəfdən friqlər ilə gələn hind-avropalı miqrant briqlər hayasılarla qarışb miqrant-avtohton haylar uydurması yaradılır.
  - Nəhayət, Hayasa Urartu dövlətinin qərb hüdudlarının qonşusu kimi verilərək, gələcək Arminiyyə ərazisinə daxil edilir və bununla hayların armenlərə çevrilməsi məqsədilə ilk əsas olur (Qr. Kapantsyan, 1947, «Hayasa – ermənilərin beşiyi», davamçılar: Manandyan, S.Ayvazyan, B.Xaçatryan, Q.Caukryan və s.).
  - Uydurmaların maraqlı «zirvəsi» - Kapantsiyanın Urartunun yerli əhalisini tarixə heç bir şücaəti bəlli olmayan Hayasa tayfası tərəfindən assimilyasiya edərək «erməniləşdirilməsi» **fərziyyəsidir**. Bununla Urartunun sonunda erməni dövlətinə çevrilməsi müəyyən edilir;
  - Digər «nəzərə çarpan» uydurma isə Manandyanın I Artəşes və II Tigran hakimiyyətləri dövrünə aid xülya «Böyük Armeniya» iddiasının irəli sürülməsidir. Bununla bu ərazilərdə yaşayanlar öz mədəni irsindən məhrum olunur, erməniçiliyyə isə ərazi iddiaları irəli sürmək üçün «legitimliyi» yaradılır;

2.4. İ.M.Dyakonov Kapantsyanın «Hayasa-Azzi» adlandırdığı tayfanı Hayasa-Atsi adı ilə ərazisini Urartudan bir qədər şimalda yerləşdirməsi (Dyakonov, 1958, «Предистория армянского народа»);

2.5. Burada maraqlı təkzibətmələr var:

- Xaçatryan yazır ki, hayaslar (nairilər) hay qəbilələridir və burada hay dilində danışdılar. İ.Dyakonov və Caukryan etiraz edərək, Hayasada hind-avropa, o cümlədən erməni toponomikasının olmasını qeyd edirlər. Hətta İ.Dyakonov yazır ki,

Xaçatryan «qəsdən mənim dediklərimi saxtalaşdırır». Bununla belə Q.Caukryan yazır ki, «ola bilər burada erməni elementi var idi».

- Odur ki, növbəti erməni saxtakarlıq sovet dövrü Hairi, Urartu, hətta Xet dövlətlərinin əhalisini protoarmenlər simasında (briqlər – haylar + hayasallıqlar – armenlər) assimilyasiya edib genetik və mədəni varisi etmək və Cənubi Qafqaza yaxınlaşmaq niyyətini güdüdü.
- Siyasi motiv: Qafqaz torpaqlarına yiyələnmə.

3. Hayların armenilərə çevrilməsi fırlıdağı.

3.1. Özlərini içində hay adlandıran bugünkü ermənilərə, gürcülər «somexi», kürdlər «filə», biz də başqaları kimi «erməni» deyirik:

- «ermen» etnonimi ilkin olaraq haylara yox, subar turanlıların ermen adlı boylara aid edilmişdir (F.Ağasioğlu);
- «Haylar» özlərini heç zaman «armenlər» adlandırmamışlar» (İ.Dyakonov);
- «Haykın törəmələri «Armen», «Somex» adları tanımaq istəməirlər ... Bu xalqın ədəbiyyatı yalnız Haykanlar adından yazılıb və heç cür izah etmək olmur ki, bugünkü armenistlər-alimlər Haykanlar (Haylar) və Hayastan adlarını «Armen» və «Armeniya» kimi tərcümə edirlər...» (Şopen);
- Erməni etirafı: «... Amma Haykanlar Ermənilər deyil və tamam ayrı mənşəli xalqdır...» (N.Emin).

3.2. «A(E)rmeniya» və «A(E)rmenlər» terminlərinin mənşəyi.

«Armini» - coğrafi toponim olduğuna sübutlar:

- ❖ **Bisitun yazısı:** Armini / Armina / Armeni = hündürlükdə yerləşən ölkə e.ə. 520-ci il = Urartu sinonimi.

❖ **Urartu yazısı:** «Arme» Kiçik Asiyanın şərqində yerləşən, Fərat və Dəclə çaylarının yuxarı hissəsindəki diyar (e.ə. VII ə.).

❖ **Qədim yəhudi, Assiriya və Babilon mixi yazıları, qədim fars və yunan yazıları:**

r – r – t = Uru – Urtu = Uru – Arti = Armini = «hündürlük, yuxarı torpaqlar».

❖ **Strabon** («Coğrafiya»): Armi / Arim dağlı Kilikiya-dakı region (bax müasir Türkiyədəki Karaman vilayətindəki Ermenak şəhəri).

❖ **Sadi Koçaş:** Armini ərazisi müxtəlif dillərdə fərqli adlandırıldı – assuriyalı – Urartu, ivritdə - Ararat, arami – Xarminyan / Arminyan, Xarmeni ... və bunları birləşdirən Çağdaş ermənilərə aidiyyətin olmasıdır.

«Armini» – etnonim kimə məxsus olmasının sübutları:

❖ **Prof. C.Kempbell:** Armi / Erme turanlı Xattlardan olan xalqın adıdır.

❖ **Prof. F.Ağasioğlu:** Eblait mətnlərinə əsasən, Arma ölkəsi Mitanni'də yerləşirdi, Arman / Ermen turan tayfalarının birinin adı idi (Şərqi Anatoliya); arman = türk-man, kü-man, kara-man : Turan mənşəli Subarlılara bağlı idi.

❖ **Prof. R.Berton:** Arum / Xarum / Aruma Fələstində yaşayan Xattlar ilə bağlıdır.

❖ **Prof. Sent-Marten, E.Uras:** «Armeniya» termini «Aram» sözü ilə bağlıdır, mənası «yüksəklik» və Haylara heç bir aidiyyəti yoxdur.

Nəticə: Arme, Armini – Haylara aidiyyəti olmayan turan mənşəli etnotoponimdir.

4. Tarixi fırıldaqıların «tacı» - «Böyük Armeniya» mifi və ermənilərin «unikal, bənzərsiz» xalq olması uydurmaları.

4.1. «Böyük Armeniya» mifinin kökləri saxta VII ə. aid edilən «Erməni coğrafiyası»ndadır: 4 rəvayət «erməni» dövləti – «Böyük» və «Kiçik» Armeniya (saxta I-IV «Armeniyalar»).

- Bu uydurma «Coğrafiya»nın müəllifliyi (V ə. müəllifi) gah M.Xorenskinin, gah Patkanova əsasən, VII ə. keşişi Ananiy Şirakitsinin adına bağlanır.
- Sonrakı illərdə saxtakarlıq yolu bu «Coğrafiya»ya xəritələr qoşulub.

4.2. «Coğrafiya»nı bir neçə mətnlərdən mxitaristlər «hazırlayan» və çap etdirən Patkanyanın etirafı: «Coğrafiya hər hansı bir konkret dövrdə deyil, müxtəlif dövrlərdə hissə-hissə iki əsr müddətində yazılmışdır». Üstəlik, qeyd edir ki, xəritələr hazırlanarkən Ptolemeydən istifadə edib.

4.3. Saxtakarların və uydurmaların məqsədi:

- a) VI ə. imperator Yustinianın inzibati islahatı ilə bağlı «legitimlik qazanmaq»;
- b) uydurma «Armeniyalar» adı altında digər xalqların ərazilərini mənimsəmək;
- c) həmin zamanın «Armeniya» terminini çağdaş ermənilərə aid etmək;
- d) «Böyük Armeniya» kəlməsinə «mövcudluq» qazanmaq.

4.4. Erməni saxtakarlığını vaxtilə qəti təkzib edən alimlər: fransız alimi Sen-Marten, alman alimləri E.Mayer, Qud Şmidt və b. Buna baxmayaraq, mxitaristlər bu saxtakarlığı bir sıra xarici dillərdə çap etmişlər.

- ✓ 1874-cü ildə Berlin akademiyasının üzvü, görkəmli alim Kipertin sensasiyalı məruzəsi: alimin sübutlar

əsasında nəticəsi: **istər «Armeniyalar» bölgüsünün, istər «Erməni coğrafiyası»nın bugünkü ermənilərə heç bir aidiyyəti yoxdur.**

4.5. Bütün bunlara baxmayaraq, S.T.Yeremyan «elmi» axtarışlarında «Böyük Armeniya» anlayışını «əsaslandırmağa» çalışıb və ermənilərin etnogenezis uydurma konsepsiyasını yaradıb, o cümlədən: Hayasdan başlayan avtoxton konsepsiyası, onun xəritələri, «hayas» qəbiləsinin hind-avropa dili və Urartu dilinin erməniləşdirilməsi.

İrandilli skiflərin erməni xalqının etnogenezindəki müstəsna rolu, skiflər başda olmaqla, erməni Armi-Şuprua dövləti (e.ə. VII ə.), erməni-midiyalı sülaləsi başda olan Ervanduni dövləti («Armina») (Ervantidlər Matiena vilayətindən çıxanlar (necə ki, midiya və fars sülalələri)) və bu dövlətin Urartudan çıxması, fars və midiyalılar ilə birlikdə Urartu dövlətinin süquta gətirilməsi və əvəzinə «Armina» dövlətinin yaranması (Yeremyan, 1951).

4.6. S.T.Yeremyanın uydurmalarının son «konsepsiyası» (1958-1970-ci illər) (əsərlər yalnız erməni dilində nəşrdən çıxmışdır): ilk Ermənistan – Hayasa-Azzi (e.ə. XV-XIII ə.) – Kiçik Ermənistan (Ərzrumdən qərbdə) və onun muşk – «protoarmen» əhalisi, onların cənub-şərqdə yerləşməsi (Diyala çayının başlanğıcı) və Muşklar çarlığının (Arme / Armina) yaranması (e.ə. 1165-ci il), armenlərin xatt-urartularla qarışması və Arme dövlətinin Urartu dövlətinə daxil edilməsi (e.ə. 773-714-cü illər) və nəticədə e.ə. VII-VI ə. midiyalılarla birgə Urartu dövlətinin dağıdılması (1981-ci ildə Yeremyan artıq yazırdı ki, protoarmen dili e.ə. V-VI minilliklərdə formalaşaraq və «ermənilər simasında nümunə olan hind-avropalı antropoloji tip də o zaman yaranıb»).

Bu tarixi uydurmalar hətta dərsliklərə düşüb (Parsamyan və s., 1962).

4.7. Siyasi motiv: uydurulmuş dövlət əsasında ermənilərin mövcud olmayan «davamlı dövlətçiliyini» göstərmək, tarixi absurd və uydurmaların media vasitəsilə erməni xalqının beyninə yeridilərək, «Böyük Ermənistan» və «böyük erməni mədəniyyəti» miflərinin davranış qaydalarına çevrilməsi və etnik baxımdan qonşulara qarşı ermən iddialarının «qanuniliyini» və qonşu etnosların qeyri-maddi və maddi mədəni irsinin mənimsənilməsi və erməniləşdirilməsinin «legitimliyinin» əsaslarının yaradılması.

4.8. Müasir erməni mifologemlərinin əsas stereotipləri:

- Ermənistan və ermənilər Nuh-Hayk-Arame soyundan gələn ilkin hind-avropa sivilizasiya beşiyi;
- Ermənistan Kiçik Asiyada və Cənubi Qafqazda olan dövlətçilik ənənəsinin ilk «sahibi»;
- Ermənilər xristianlığı qəbul edən ilk millət;
- Ermənilər əlifbanı və yazını istifadə edən ilk millət;
- «Böyük Ermənistan» xülyasından irəli gələn ermənilərin (indiki) yaşadığı ərazilərdə və qonşu olan ərazilərdəki mədəni irs yalnız ermənilərə məxsusdur.

Yekun: «Briq-hay-erməni» və «Böyük Armeniya» fərqləndirilməsinin yalnız 2 acı nəticəsini xatırladıram:

- ✓ Urartu çarı Argişti tərəfindən əsirlər vasitəsilə tikilən İriuni qalasının Erbuni / Erevana «çevrilmiş» saxtalaşdırılması (saxta Yerevan - 2750);
- ✓ Qarabağ torpağında uydurulmuş Tıqranokertin «tapılması» saxtakarlığı.

Beləliklə, çağdaş ermənilərinin «əcdad» və «tarixi yurd» qəbul edilmiş Konsepsiyaları uydurma və saxtadır, qədim xalqların və bugünkü coğrafi qonşularının keçmişinin qarət edilməsi ilə yaranıb.

Lakin: Qərb alimləri riyakarlıq nümayiş edərək, susurlar.